

ALLMENT

Studentene er blitt oppfordret til å gå rett på sak. Det trengs ingen innledning og ingen avslutning. Det trengs heller ikke litteraturhenvisninger, og ting som er sagt i forelesningene, kan gjentas uten å kreditere opphavspersonen.

Det er fire oppgaver, hvorav tre skal besvares. Det er ikke såkalte "småspørsmål". De tre oppgavene krever mer enn det som vanligvis kreves av svar på "småspørsmål". Men bemerk at arbeidsbyrden er forholdsvis stor. Man kan ikke forlange omfattende og inngående svar på noen av spørsmålene. Hvor lang en besvarelse bør være – hvor mange ord som trengs – går det ikke an å si på en generell måte. Noen får frem mye ved hjelp av korte, pregnante formuleringer; andre (antagelig de fleste) trenger flere setninger.

1

Mange stater har hatytringslovgivning («hate speech legislation»). Ronald Dworkin og Jeremy Waldron er uenige om hvorvidt stater bør ha slik lovgivning. Redegjør for hva de to filosofene mener om saken, og hvorfor de mener det de mener.

VEILEDNING

Studenten blir bedt om å redegjøre for posisjonene Dworkin og Waldron har til hatytringslovgivning. For å forstå Dworkins syn på hatytringslovgivning må man først forstå hans begrunnelse for ytringsfrihet. Dworkin er opptatt av politiske beslutningsprosessers legitimitet. Han mener at dersom ikke alle har hatt mulighet til å ytre sin mening om et politisk forslag, så vil ikke forslaget være legitimt dersom det blir vedtatt. Så hvis vi ser for oss at vi ønsker å beskytte en bestemt gruppe (f.eks. jøder) i arbeidsmarkedet, leiemarkedet osv., kan vi som samfunn ønske oss antidiskrimineringslovgivning. Videre kan vi se for oss at det finnes, for eksempel, nazister i befolkningen. Disse vil typisk være sterkt imot antidiskrimineringslovgivning som beskytter jøder. Ikke vil de bare være imot slik lovgivning, men begrunnelsene deres, dersom de er ærlige, vil gjerne være så grusomme at de ville blitt regnet som rettslig sett hatytringer i en stat med hatytringslovgivning. Når den politiske beslutningsprosessen ender med at antidiskrimineringslovgivning blir vedtatt, og de nazistiske borgerne ikke fikk mulighet til å motsette seg dette på sine egne premisser, så er ikke antidiskrimineringslovsbestemmelsen legitim, ifølge Dworkin. Derfor er Dworkin imot hatytringslovgivning.

Waldron er derimot for hatytringslovgivning. Waldrons argumentasjon er mer komplisert enn Dworkin sin. Dette taler for at sensor bør være noe mer tilgivelig overfor feil eller misforståelser når studenten redegjør for Waldrons syn, sammenlignet med Dworkins posisjon. Waldron ønsker å beskrive hva slags form for skade hatretorikk representerer. Han tar på sett og vis utgangspunkt i John Stuart Mills skadeprinsipp i den forstand at han mener at skade kan være en god grunn for å innskrenke ytringsfriheten, men han er uenig med Mill i hvordan vi bør forstå skade. Waldron gir altså sitt eget svar til hvordan vi bør forstå skade. I sitt svar tar Waldron utgangspunkt i verdien menneskeverd («human dignity»). Waldron argumenterer for at hatytringer mot medlemmer av utsatte minoritetsgrupper undergraver deres menneskeverd. Med menneskeverd mener han deres «social standing» i samfunnet, altså opplevelsen av å være likeverdig alle andre medlemmer av samfunnet. For eksempel at en person med mørk hud bør ha den samme selvfølgelige opplevelsen av å bli behandlet på lik linje som hvite personer når man gjør det som gjøres i et samfunn. En hatytring som retter seg mot en persons hudfarge vil uttrykke at personer med mørk hudfarge ikke bør behandles som likeverdige. Foreleser utbroderte argumentasjonen riktignok noe videre under forelesningen, men dette er det mest sentrale.

2

2

Nedenfor står noen utdrag fra Fyrsten av Machiavelli. Redegjør for Machiavellis syn på moral og politikk med utgangspunkt i disse tekstutdragene.

En klok hersker bør ikke holde ord, når dette skader ham.

Hvis nå alle menneskene var gode, ville denne regel ikke være god; men fordi de er slette og ikke vil holde ord mot deg, så må heller ikke du holde ord til dem.

For en fyrste er det nødvendig at det ser ut som om han har [egenskaper som er gode i moralsk forstand].

Cesare Borgia var ansett for å være grusom og dog hadde denne grusomhet brakt Romagna på fote, gjort det enig, fredelig og lydig. ... Med noen eksemplariske avstraffelser er han i virkeligheten mildere enn den som på grunn av alt for stor medlidenhet lar uvesenet gå sin gang med rov og mord til følge.

VEILEDNING

I det første tekstutdraget fremstår Machiavelli som politisk amoralist. Man bør se bort fra moralske (etiske) hensyn i politikken (iallfall i storpolitikken).

Det fremgår av det andre utdraget at amoralismen bunner i en bestemt forståelse av måten mennesker i alminnelighet oppfører seg på. Man bør se bort fra moralske hensyn, fordi man i motsatt fall antagelig vil mislykkes i politikken. Politisk amoralisme er ikke det samme som general amoralisme. Det er storpolitikkenes særskilte karakter som gjør at man bør se bort fra etiske hensyn i politikken.

Politisk amoralisme er ikke uforenlig med den tanken at fyrsten bør unngå grusomhet og løgnaktighet når det kan straffe seg å være grusom og løgnaktig. I det tredje tekstutdraget heter det dessuten at det er klokt (med tanke på å lykkes i politikken) at man får det til å se ut som om man tar moralske hensyn.

I det fjerde utdraget gir Machiavelli gir uttrykk for et annet syn: at fyrsten bør føre den politikken som *alt i alt* er (etisk) riktig, ved å avveie ansvaret som følger med politisk myndighet, mot andre hensyn, for eksempel det at visse handlemåter er grusomme og derfor onde.

3

Philip Pettit skriver:

... freedom as non-domination – the freedom that goes with not having to live under the potentially harmful power of another – is the primary concern of the state.

Forklar hva Pettit mener med dette.

VEILEDNING

Pettits forståelse av hva valgfrihet frihet har flere komponenter:

- (A) En person har valgfrihet i den utstrekning ingen fratar henne alternativer, med mindre hun kontrollerer det som skjer – hvilket vil si at det skjer på hennes oppfordring, og hun få tilbake alternativene, dersom hun ønsker det – vel og merke etter en viss tid.
- (B) En person er ufri i den utstrekning noen når som helst *kan* frata henne alternativer på måte hun ikke kontrollerer.
- (C) En person er ufri i den utstrekning hun mangler ressurser som trengs for å benytte seg av alternativer.

(D) En person er ufri i den utstrekning hun når som helst kan miste ressurser som trengs for å benytte seg av alternativer.

(A) og (B) har å gjøre med frihet i form av ikke-dominans. (C) og (D) er har å gjøre med frihet i form av *non-vitiation*: at ressursituasjonen ikke er, eller vil kunne bli, forringet på en måte som innebære lammende ressursmangel. Men også (C) og (D) har å gjøre med ikke-dominans, fordi lammende ressursmangel skaper sårbarhet for dominans.

4

Martha Nussbaum skriver:

... certain basic and central human powers [capabilities] have a claim to be developed and will exert claim on others – and especially, as Aristotle held, on government.

... capability to function ... should be the goal of legislation and public planning.

Forklar hva Nussbaum mener med dette.

VEILEDNING

På den ene siden forfekter Nussbaum universalisme etter oppskrift av Aristoteles. Det som er essensielt i et liv av det menneskelige slaget, er å utvikle og kunne bruke visse «kapabiliteter», især slike som setter en person i stand til å leve et aktivt liv. Rettferdighet forutsetter at mennesker har disse kapabilitetene. Politisk myndigheter bør sørge for at alle har det som trengs for å utvikle dem.

På den andre siden forsvarer hun pluralisme: verdien av at ulike samfunn innrettes i overensstemmelse med den lokale forståelsen av hva som er verdifullt og riktig. Balansegangen mellom universalisme og pluralisme er krevende for Nussbaum.